

Lezende kinderen en kinderboeken

1 januari 1992

Auteur: Selma Gordijn

Volume: 23

Nummer: 1

Pagina's: 21-24

Documenten

- [moer_jrg23_005.pdf](#)

aan de onderdelen van het nederlands die voor recensie andere secties van speciaal belang zijn aan gedacht schenkt de beschrijving moet van dien aard zijn dat zij als basis kan dienen voor een discussie over mogelijke hiaten en andere feitelijke aspecten als in de probleemgeoriënteerde benadering moeten weer aandacht t lezende kinderen en krijgen zo n beschrijving moet binnen een afzien kinderboeken bare termijn uitgevoerd kunnen worden om dat anders de kans van verzuimen van de hele onderneming vrij groot wordt een school kan bijvoorbeeld het schrijfonderwijs in de onderbouw in kaart brengen de methode leeswereld van kinderen een conclusie die bij beschouwing daarvan wordt schrijving van het leesproces bij kinderen uit de getrokken zou kunnen luiden dat er naar ver bovenbouw van de basisschool aan de hand van boekhouding te veel aandacht aan deelaspecten als besprekingen in de klas de haag nblc i 99t spelling grammaticale correctheid van de zin 4oblz f39 5 o nen en stilistisch juiste woordkeuze wordt steeds oefening in en hulpmiddel bij het maken van afgeronde schrijfoverdrachten als het maken van over het lezen van kinderen is inmiddels alleen verslag maken en verwerken van aantekeningen veel geschreven maar in die literatuur werd tot ningen blijft daarentegen onderbelicht zou nog toe weinig aandacht besteed aan de motie dat ook kunnen samenhangen met klachten van die voor kinderen een rol spelen bij het van docenten van andere vakken dat leerlingen lezen en het kiezen van een boek daarom onzoveel moeite hebben met het maken van een onderzoek t margriet chorus in de leeswereld van verslag van uitgevoerde proefjes en dergelijke kinderen wat voor kinderen van belang is bij het lezen van boeken zij doet dat aan de hand taalbeleid is niet meer dan een noemer voor van wat zij noemt de cirkel van het lezen een werkwijze waarbij de verschillende aspecten van het leven en waarderen van een boek en het aspecten van het taalonderwijs in samenhang op grond van deze ervaringen kiezen van een worden gezien en veranderingen doelbewust nieuw boek daarbij maakt ze gebruik van de worden doorgevoerd op zich niets nieuws fenomenologische methode alleen bezitten de problemen nu voor een deel chorus legt de door haar gehanteerde methode een nieuw

karakter a l l erlei ideeën over taal t hode als volgt uit het is geen k wantitatief on-
derwijs verandering in organisaties k unnen onderzoek in de zin van het uitzetten
van een een nuttige rol vervullen bij het voeren van een vragen l ijst en het turven
van de verschillende taalbeleid m aar taalbeleid moet door de schoo l antwoorden
fenomenol ogisch onderzoek is in haar specifieke situatie worden gevoerd op k
wal itatief onderzoek waarbij uitgegaan een school die vraagt om een k ant en
klare be wordt van de ervaring en be leving door de on knopte blauwdruk van taal-
beleid lijken de derzochte personen in hun dage lijkse leef voorwaarden voor het
voeren van een goed wereld er wordt niet beschreven volgens een taalbel eid nog
niet aanwezig van tevoren vastgesteld model de onderzoeker dient zijn eigen pers
p ectief zo waardevrij mo noo t gelijk te houden en oordel en in eerste instantie uit
de weg te gaan chorus schrijft verder h et i met dank aan gerhard van vilsteren co-
ordi gaat er niet om hoe een boe k in het algemeen nator onderwijsvoorrangsg-
bied 7 voor zijn door kin deren beoordeeld wordt het gaat er steun aan dit project
en joop wammes docent om wat een k ind vindt van een boek h oe hij hogeschool
holland en dick kaijser docent h et lezen ervaart en de ve le verschi llen die er ber-
lage scholengemeenschap voor hun com te zien zijn in de leeswereld van kinderen
ma mentaar op een eerdere versie van dit artikel ken het mogelijk ze te vergeli-
jken om zo de kern van de zaak beter te doorzien p r4 en rs 199 2 i moer 21 de au-
teur heeft gedurende een half jaar boek en zeker geen representatieve groep
kinde besprekingen door kin deren bijgewoond in ren dat blijkt onder andere uit
bijlage i het twee groepen 7 op een basisschool in n ieuwe schoolwerkplan van de
desbetreffende school gein ze was aanwezig bij alle boekbesprekin ruim tweed-
erde van de kinderen komt uit gen die o p de band werden opgenomen en gezin-
nen die sociaal economisch gezien rond had naderhand nog een gesprek met h et
kind of boven het landelijk gemiddelde liggen dat de boekb esprek ing had gehou-
den ook dit bovendien kent de school een samenwerkings gesprek werd op de
band opgenomen verband met de bibliotheek ter stimulering chorus bereidde de b
oekbespre king voor van het lezen wat ook niet heel vaak voor door zelf h et desbe-
treffende boek te lezen en komt dat de groep proefpersonen niet repre maakte o p
grond van de boe kbespreking een sentatief is voor het gemiddelde nederlandse
aantal vragen die zij aan de orde stelde tij dens kind hoeft geen probleem te zijn
wanneer de het gesprek dat enige tijd later plaatsvond na auteur haar bevindin-
gen niet zou veralgeme de laatste boe kbespreking is er met een aantal nen maar
dat doet zij nu juist wel de conclu kinderen nog een aanvu l lend gesprek geweest
sies bestaan vooral uit algemene uitspraken op grond van het aldus verzame lde
mate zoals en als je kinderen vraagt waarom ze riaal deed chorus haar onderzoek
in het boek een bepaald boek kiezen weten ze dat goed aan komen na de beschrijv-
ing van de onder te duiden ze vertellen ook waarom ze een zoeksmethode en de
wer k wijze het beleven boek nu wel kiezen maar bijvoorbeeld een jaar het
waarderen en het kiezen van boeken door geleden niet ze zijn zich bewust van de
veran kinderen aan de orde dan volgt een hoofdstuk deringen in henzelf die daar-
voor verantwoor waarin zij de gang van za ken tijdens de boek delijkzijn p 122 be-
sprekingen beschrijft en een hoofdstuk andere wel zeer algemene en weinig zeg
waarin de uitkomsten van het onderzoek zijn gende conclusies zijn geformuleerd

ten behoeve van de kinderen die spanning is belangrijk waarbij spanning als hebben meegewerkt het boek wordt afgesloten het tegenovergestelde van saai moet worden ten met een aantal conclusies en aanbevelingen geïnterpreteerd geen veel kinderen willen een happy end maar het hoeft niet altijd een open einde mag ook ik heb kritiek op een aantal punten van Cho maar bij voorkeur met de mogelijkheid tot rus onderzoek positieve invulling in de eerste plaats betreft die de door haar veel kinderen houden van serie's gehanteerde methode zij stelt dat ze niet de moeilijkheidsgraad van een boek speelt een interesseerd is in gemiddelden maar wel in het rol ontdekken van relatief constante structuren sommige kinderen vinden illustraties belangrijk die ze de kern noemt het lijkt mij dat deze rijk anderen vinden ze storend kern alleen gebaseerd kan zijn op het verschil de conclusies monden tenslotte uit in een lende malen voorkomen van eenzelfde pa aantal algemene aanbevelingen en een aantal troon en op die manier ben je wel heel dicht aanbevelingen uitgesplitst naar groepen bij het doen van algemene uitspraken op basis langhebbenden ouders en andere opvoeders van gemiddelden chorus noemt als centrale mensen in het onderwijs uitgevers mensen vragen van haar onderzoek p to wat gebeurt die in bibliotheken werken wetenschappelijk er als kinderen lezen als we weten hoe kin onderzoekers deren lezen kunnen we dan dat lezen stimule de algemene aanbevelingen zijn net zo algemeen het doen van een onderzoek naar deze meen en weinig zeggend als de conclusies bij vragen zonder daar algemene uitspraken over voorbeeld dat ter vergroting van de leesmoti te willen doen lijkt me zinloos vatie aan kinderen tijd ruimte en een geva een ander punt van kritiek betreft de groep rieerd leesaanbod moet worden gegeven proefpersonen chorus gebruikt daarvoor de uitwerking van de aanbeveling om kin twee groepen 7 van een basisschool in de deren te betrekken bij het bekronen van boe randstad wat hun leeftijd en maatschappelijke ken is niet geheel realistisch kinderen zouden achtergrond betreft is dat een nogal eenzijdige uit zichzelf zonder voorselectie een reactie 22 moer 1992 1 moeten geven op het boekenaanbod bij de samenvattend kan worden gezegd dat er in het griffeljury lijkt dat ondoenlijk om nog maar boek weinig opzienbarends staat over het on niet te spreken van de theo thijssenprijs derzoek naar het stimuleren van kinderen tot waarbij het gaat om het bekronen van oeuvres lezen de weergave van de boekbesprekingen van auteurs het jaaraanbod van kinderboeken en van de vraaggesprekken met de kinderen is veel te groot voor kinderen om te kunnen zijn overigens aardig om te lezen overzien zelfs als dat gesplitst wordt in leef tijds categorieen bovendien zeggen die leef tijds categorieen ook nog maar heel weinig in toin duix joke linders de goede kame de nederlandse kinderjury r99i die verdeeld raad honderd jaar kinderboeken houten van is in drie leeftijdscategorieen kozen de jong holkema war e ndorf 1991 1 3 6 blz f 2 9 9 0 sten 6 tot en met 9 jaar leorg idur van roald dahl als beste bij de groep van zo tot en met 12 jaar kwam dit boek op de tweede plaats en toin duix en joke linders schreven de goede ook bij de groep van 13 tot en met t6 jaar stond kameraad honderd jaar kinderboeken de titel is leorg idur op de tweede plaats nederlandse enigszins misleidend die suggereert dat het kinderjury 1 99 1 een literatuurgeschiedenis van kinderboeken de aanbevelingen voor belanghebbenden is het betreft echter een selectie uit het kin zijn nogal betuttelend

ervan uitgaande dat derboekenfonds van een uitgeverij van hol degenen die kennis nemen van het onderzoek kema warendorf van chorus ook degenen zijn die geïnteresseerd zijn in de jeugdliteratuur en dus al wel het boek is ingedeeld in vier hoofdstukken die enige ervaring hebben met lezende kinderen ieder gemiddeld 25 jaar beslaan per hoofdstuk bieden deze aanbevelingen niets nieuws aan komen er verschillende items aan de orde die ouders en verzorgers wordt bij voorbeeld aan zeer verschillend van aard zijn en weinig structuur geraden er zorg voor te dragen dat de kinderen tuur in de tekst aanbrengen de eerste 25 jaar boeken tot hun beschikking hebben met de worden besproken aan de hand van de vier kinderen mee te lezen ze lid te maken van de verschillende genres de tweede periode aan de bibliotheek ook zelf boeken te kopen en dan hand van het onderscheid jongensboeken niet uit principe een bekroond boek et cetera meisjesboeken en boeken voor het jonge kind aan mensen in het onderwijs wordt aangera de derde en de vierde periode zijn voornamelijk de boekbesprekingen te houden en ouders lijk uitgebreide besprekingen van het leven van kinderen met leesproblemen te helpen om en werk van de belangrijkste auteurs van de thuis hier iets aan te doen uitgever krijgen uitgever het boek wordt afgesloten met een het advies zorgvuldig te zijn met illustraties verantwoording door de auteurs en bibliotheekpersoneel moet kinderen de gelegenheid geven om rond te snuffelen in de de auteurs geven in elk hoofdstuk in het kort bibliotheek een aantal ontwikkelingen aan op politiek ge een laatste punt van kritiek betreft de stijl bied en met betrekking tot de jeugdliteratuur erg storend is het regelmatig wisselend per in het eerste hoofdstuk wordt daarna min of spectieel binnen eenzelfde alinea is er zowel meer genregevijs ingegaan op een selectie sprake van het kind als van je deze wisse van de uitgegeven boeken per genre wordt ling komt heel vaak voor en veroorzaakt dat getracht een ontwikkeling naar de tegenwoordig het onduidelijk is wie er nu wat van vindt dige tijd aan te geven maar daar zijn de auteurs identificeert de schrijfster zich met het kind niet echt in geslaagd bij voorbeeld onder het en is het haar mening of die van het kind tussenkopje avontuur en spanning wordt na bij voorbeeld wat bedoelen kinderen met huckleberry finn een passage en een illustratie makkelijk en moeilijk het gaat om de opgenomen over wim hofmans wim wat op schrijfstijl een boek moet makkelijk lezen dat die plek weinig zegt over de ontwikkeling van wil zeggen je moet het soepel door kunnen dit genre bij van holkema warendorf bij de lezen p 49 historische verhalen wordt eveneens getracht een ontwikkeling te schetsen maar na een iggz i moer 23 aantal boek en uit de jaren dertig volgt alleen wordt gerefereerd aan een prijsvraag die door een korte bespreking van het werk van a let de uitgeverij tot twee maal toe werd uitge-schouten die in 1969 de b uteerde met het teken schreven met het doel goede teksten te krijgen van wicha rt ik kan mij voorstellen dat de uit en met als nevendoeel schrijvers te stimuleren geveer zeer bewust besloot om in de naoorlogse hun verhalen in te zenden jaren geen historische romans uit te geven en dat daaruit het gat van 35 jaar valt te verklaren in dit boek wordt voornamelijk aandacht be h et kan ook zijn dat er we l historisc h e verhalen steed aan auteurs en teksten en in veel mindere werden uitgegeven maar deze worden niet be mate aan illustraties en illustratoren daar spraken uit de tekst wordt niet duidelijk wat staat tegenover dat het boek zelf schitterend het

geval is ook aan het eind van de andere paragraaf lusterd is en dank zij die prachtige illustraties staan dergelijke onduidelijke of weersprekende straties in het bekijken van dit boek inderdaad niet zeggende stukjes over de ontwikkelingen een feest van ontdekken herkennen of wees in de laatste jaren moedig omzien p 132 in het tweede hoofdstuk wordt het onderscheid jongens en meisjesboeken aan de orde op grond van de illustraties is het boek zeker gesteld alsmede de ontwikkeling van het boek de moeite waard over de tekst ben ik minder voor het jongere kind in het interbellum enthousiast het laatste gedeelte van het derde hoofdstuk en het vierde hoofdstuk zijn voornamelijk een literatuur bespreking van het leven en werk van de belangrijkste auteurs van van holkema waren nederlandse kinderjury 1991 in kinderboeken dorfdicklaanjaap terhaar alet schouten molen gi 18e jaargang 1991 nr 46 p 12 13 henk barnard jacques vriens wim hofman en immedros uit de tussenkopjes blijkt dat overigens niet van hoorspel tot boek bijvoorbeeld gaat over jaap terhaar en een eigentijds maatschappijbeeld over henk barnard de teksten over de auteurs en hun werken worden geardeerd met citaten waarvan in veel gevallen onduidelijk is waar ze vandaan komen het maakt nogal wat uit of het wervende flapteksten of dat het passages uit recensies zijn in de verantwoording tenslotte wordt gesteld dat een overzicht van honderd jaar kinderboeken ontstaan vanuit de archieven van een uitgeverij meer ruimte biedt voor minor poets voor de smaak van het publiek en het beleid van de uitgever met name dit laatste punt lijkt mij heel interessant in het kader van een uitgeversgeschiedenis welke overwegingen spelen voor een uitgever een rol om bepaalde auteurs aan te trekken en om bepaald de teksten wel of juist niet uit te geven op grond waarvan wordt bepaald welke boeken worden herdrukt waarom worden er bij bepaalde teksten andere illustratoren gezocht en ga zo maar door maar dit soort interessante kwesties wordt helaas praktisch niet behandeld alleen de ontstaansgeschiedenis van van holkema warendorf wordt beschreven en er 24 meer 1992